

ԽՈՍՔ ՀԻՇԱՏԱԿԻ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԱՏՐՅԱՆ. ՀՈՒՄԱՆԻՍԾ-ՓԻԼԻՍՈՓԱՆ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԶՆԻՎ ՈՒ ՆՎԻՐՅԱԼ ԳՈՐԾԻՉԸ

Հայ հասարակայնությունը, գիտական հանրությունն ու բարձրագույն դպրոցը ծանր ու անդառնալի կորուստ կրեցին: 2021 թ. ապրիլի 27-ին COVID-19-ի պատճառով կյանքից անժամանակ հեռացավ պետական-քաղաքական ականավոր գործիչ, Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահ, Հյուսիսային համալսարանի գիտական կենտրոնի ղեկավար, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի խորհրդական, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր Գրիգոր Եգորի Ասատրյանը:

Գ. Ասատրյանը ծնվել է 1935 թ. օգոստոսի 31-ին Էջմիածնի շրջանի Խզնավուզ (ներկայումս՝ Արագած) գյուղում:

Գերազանց գնահատականներով ավարտելով նախ հայրենի Արագած գյուղի յոթնամյա, ապա հարևան Աղավնատուն գյուղի միջնակարգ դպրոցը, նա ուսումնառությունը շարունակում է Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետում՝ 1958 թ. ավարտելով գերազանցության դիպլոմով: Ուսումնառության երկրորդ տարվա սկզբին տեղի է ունենում «ճակատագրական հանդիպումը» փիլիսոփայության հետ: Դեպի փիլիսոփայություն պատանու «շրջադարձի» հարցում բացառիկ էր փիլիսոփայության դասախոսներ, փիլիսոփայական գիտության երախտավորներ, փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածուներ Աշոտ Բաբախանյանի ու Մեհենդակ Մելիք-

յանի և հատկապես փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արամայիս Կարապետյանի դերը: Հենց նրանց դասախոսություններն ու նրանց հետ անմիջական շփումներն են նրա մեջ սեր ու նվիրում ձևավորում դեպի տեսական-փիլիսոփայական գիտելիքը:

Համալսարանում սովորելու տարիներին Գ. Ասատրյանն ակտիվորեն մասնակցում է տնտեսագիտական ֆակուլտետի և համալսարանի հասարակական-ուսանողական կյանքին: Նա գործուն մասնակցություն է ցուցաբերում հատկապես համալսարանի ուսանողական գիտական ընկերության աշխատանքներին, այդ ընկերության կողմից անցկացվող ամենատարբեր միջոցառումներին: Երկրորդ կուրսից սկսած մինչև ուսումնառության ավարտը նա ղեկավարում է համալսարանի ուսանողական գիտական ընկերության տնտեսագիտական բաժանմունքը: Համալսարանում փիլիսոփայության բաժնի բացակայության պայմաններում տնտեսագիտական ֆակուլտետի 3-րդ կուրսի ուսանող Գ. Ասատրյանի նախաձեռնությամբ համալսարանի ուսանողական գիտական ընկերության կազմում առաջին անգամ հիմնադրվում է փիլիսոփայական բաժանմունքը, որի անփոփոխ նախագահն է դառնում նա՝ համալսարանում ուսանելու հետագա բոլոր տարիներին: 3-րդ կուրսից սկսած մինչև ուսումնառության ավարտը նա կատարում է նաև համալսարանի ուսանողական գիտական ընկերության պատասխանատու քարտուղարի պարտականությունները: Գ. Ասատրյանը գործուն մասնակցություն է ցուցաբերում համալսարանի ՈՒԳԸ-ի կողմից կազմակերպվող ուսանողական գիտական ամենամյա կոնֆերանսներին, իսկ փիլիսոփայական տարբեր թեմաներին նվիրված նրա զեկուցումներն արժանանում են բարձր գնահատականի: Համալսարանի ՈՒԳԸ-ի 1956 թ. գարնանային տարեկան նստաշրջանում նրա ներկայացրած «Գեղեցիկի փիլիսոփայական ըմբռնումը» զեկուցումը՝ նվիրված գեղեցիկի տեսական-փիլիսոփայական վերլուծությանը, գեղագիտականի բնույթի ու առանձնահատկությունների պարզաբանմանը, որպես ուսանող-հետազոտողի ինքնուրույն աշխատանք բարձր է գնահատվում ու շահում առաջին կարգի մրցանակ: Առաջին կարգի մրցանակի են արժանանում նաև համալսարանի ՈՒԳԸ-ի հաջորդ տարիների գիտաժողովներում նրա կարդացած մյուս զեկուցումները՝ «Դեմոկրիտ Աբդերացու փիլիսոփայությունը» և «Մարքսիստական փիլիսոփայությունը ճշմարտության մասին», որոնք, ի դեպ, վկայում են դրանց հեղինակի փիլիսոփայական հետաքրքրությունների լայն շրջանակի մասին: Ընդ որում, վերջին զեկուցումը՝ «Մարքսիստական փիլիսոփայությունը ճշմարտության մասին», համալսարանի հրատարակչական խորհրդի երաշխավորությամբ 1958 թ. տպագրվում է համալսարանի ուսանողական գիտական աշխատանքների անդրանիկ ժողովածուում:

1957 թ. գարնանը համալսարանի փիլիսոփայության ամբիոնի երաշխավորությամբ բուհի ռեկտորատի կողմից նա գործուղվում է Էստոնիա և Լատվիա, որտեղ փիլիսոփայական թեմաներով զեկուցումներով հանդես է գալիս Տարտուի և Լատվիայի պետական համալսարանի (ք. Ռիգա) ուսանողական գիտական ընկերությունների կոնֆերանսներում:

3-րդ կուրսի սկզբին Գ. Ասատրյանն արժանանում է Խորհրդային Հայաստանի կառավարության՝ Երևանի պետական համալսարանում առաջին անգամ սահմանաժ Միքայել Նալբանդյանի անվան կրթաթոշակին, որն անփոփոխ պահպանում է ընդհուպ մինչև համալսարանում ուսումնառության ավարտը:

Գ. Ասատրյանը փայլուն է հանձնում պետական քննությունը՝ իր պատասխաններով զարմանք պատճառելով պետական քննական հանձնաժողովին: Պետական քննության գնահատականները հրապարակելիս պետական քննական հանձնաժողովի նախագահ, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Հովհաննես Թումանյանը Գ. Ասատրյանի պետական քննության արդյունքը ներկայացնում է որպես «գերազանցների գերազանց» և մի պահ ընդհատելով քննության արդյունքների հրապարակումն ու հայացքն ուղղելով քննական դահլիճում ներկա շուրջ հարյուր շրջանավարտներին, ասում՝ «Հիմա նա կարող է ձեզ բոլորիդ դաս տալ»:

Համալսարանն ավարտելուն պես 1958 թ. հունիսին Գ. Ասատրյանը պետական գործուղումով աշխատանքի է անցել Սովետական Հայաստանի Մինիստրների սովետի սովետական վերահսկողության հանձնաժողովում (1962-ից՝ Սովետական Հայաստանի պետական վերահսկողության կոմիտե, այնուհետև՝ ՀԿԿ Կենտկոմի և ՀԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի կուսակցական-պետական վերահսկողության կոմիտե, ՀԽՍՀ ժողովրդական վերահսկողության կոմիտե): Տարիներ շարունակ նա եղել է այդ հիմնարկի կուսակցական կազմակերպության բյուրոյի քարտուղարը, ընտրվել Հայաստանի կոմկուսի Երևան քաղաքի Սպանդարյանի շրջկոմի անդամ, Սպանդարյանի շրջանային խորհրդի դեպուտատ:

Համալսարանն ավարտելուց անմիջապես հետո, առանց այդ տարիներին ասպիրանտուրա ընդունվելու համար պարտադիր համարվող առնվազն երկու տարվա արտադրական ստաժի, համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետի և բուհի գիտական խորհրդի երաշխավորությունների հիման վրա Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայում նրան բացառության կարգով թույլատրում են մասնակցելու 1958 թ. սեպտեմբերին Ակադեմիայի փիլիսոփայության և իրավունքի սեկտորում (հետագայում՝ Ակադեմիայի փիլիսոփայության և իրավունքի ինստիտուտ) փիլիսոփայության գծով առկա ուսուց-

ման ասպիրանտական տեղի համար անցկացվող մրցույթին:

Փայլուն հանձնելով ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները՝ նա շատ առաջ է անցնում իր մյուս 8 մրցակիցներից: Ընդ որում՝ ասպիրանտուրայում ընդունելության 7 քննությունների առկայության պայմաններում մրցույթի բախտը փաստորեն որոշվում է հենց առաջին առարկայի՝ փիլիսոփայության քննության ժամանակ, երբ քննող հանձնաժողովի նախագահ, Հայաստանի ԳԱ թղթակից անդամ Վազգեն Չալոյանը քննական տոմսի և լրացուցիչ բազմաթիվ հարցերին Գ. Ասատրյանի պատասխանների տպավորության ներքո քննությունն ավարտում է «ընդունել՝ սրան» առարկություն չընդունող որոշմամբ:

Սովետական Հայաստանի պետական վերահսկողության բարձրագույն կառույցում՝ Մինիստրների սովետի Սովետական վերահսկողության հանձնաժողովում, իր աշխատանքային կարիերան նոր սկսած երիտասարդ մասնագետի խնդրանքով՝ առկա (արտադրությունից կտրված) ուսուցման ասպիրանտական տեղը փոխարինվում է արտադրությունից չկտրված տեղով: Ասպիրանտի գիտական ղեկավարությունն ստանձնում է Ակադեմիայի փիլիսոփայության և իրավունքի սեկտորի վարիչ, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Հայաստանի գիտության վաստակավոր գործիչ Հայկազ Ասլանյանը:

Ի դեպ, «Հայկական ՍՍՌ գիտությունների ակադեմիայի տեղեկագիր. Հասարակական գիտություններ» գիտական պարբերականում Գ. Ասատրյանի առաջին հոդվածը տպագրվել է 1965 թ. 12-րդ համարում, որը սկսվում է (էջ 3-16) գիտության մեջ առաջին քայլերը կատարող երիտասարդ փիլիսոփայի «Նախամարքսյան հումանիզմի պատմությունից» հոդվածով:

1969 թ. դեկտեմբերին ԵՊՀ-ում գործող փիլիսոփայական գիտությունների գծով գիտական աստիճաններ շնորհող միացյալ խորհրդում (խորհրդի նախագահ՝ փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Հենրի Գաբրիելյան) նա փայլուն պաշտպանում է «Հումանիզմի մարքսիստական ըմբռնումը» թեմայով թեկնածուական թեզը և ստանում փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան, իսկ շատ տարիներ անց՝ 2015-ին, Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանում ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գեորգ Բրուտյանի ղեկավարությամբ գործող ՀՀ ԲՈՒՀ-ի փիլիսոփայության և հոգեբանության 064 մասնագիտական խորհրդում պաշտպանում դոկտորական ատենախոսություն «Հումանիզմը արդի դարաշրջանի հիմնախնդիրների համատեքստում» (Թ.00.01 - «Տեսական փիլիսոփայություն, տրամաբանություն, գիտության փիլիսոփայություն») թեմայով, և խորհուրդը փակ (գաղտնի) քվեարկությամբ միաձայն նրան

շնորհում է փիլիսոփայական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան: 2015-ից Գ. Ասատրյանն այդ մասնագիտական խորհրդի անդամ էր:

Գ. Ասատրյանը 1970 թ. փետրվարին առաջ է քաշվում և ընտրվում ՀԿԿ Երևան քաղաքի Սպանդարյանի շրջանային կոմիտեի երկրորդ քարտուղար՝ այդ պաշտոնում աշխատելով մինչև 1977 թ.: 1977-78 թթ. նա զբաղեցնում է ՀԿԿ Երևանի քաղաքային կոմիտեի պրոպագանդայի բաժնի վարիչի պաշտոնը:

Գ. Ասատրյանը 1978 թ. առաջ է քաշվում ղեկավար աշխատանքի՝ ընտրվում է ՀԿԿ Երևան քաղաքի Սպանդարյանի շրջանային կոմիտեի առաջին քարտուղար, որտեղ աշխատում է մինչև 1983 թվականը: Այդ ընթացքում՝ 1980-1981 թթ., նա Խորհրդային Միության կոմկուսի Կենտկոմի որոշմամբ, պահպանելով Սպանդարյանի շրջկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնը, աշխատանքի է գործուղվում Աֆղանստանի Դեմոկրատական Հանրապետություն, որտեղ աշխատում է որպես Խորհրդային Միության կոմկուսի Կենտկոմի խորհրդական՝ Աֆղանստանի ժողովրդադեմոկրատական կուսակցության Կենտկոմում:

Աֆղանական հոդում Գ. Ասատրյանի անձնվեր աշխատանքը չի վրիպել ինչպես Աֆղանստանի, այնպես էլ ԽՍՀՄ ղեկավար մարմինների ուշադրությունից: Աֆղանստանում ծառայությունն ավարտելուց հետո նա արժանանում է այդ երկրի կառավարական պարգևների, Աֆղանստանի Դեմոկրատական Հանրապետության պրեզիդենտի հրամանագրով պարգևատրվում բարձր պարգևով՝ «Երախտապարտ աֆղանական ժողովրդից» շքանշանով: Աֆղանստանից վերադառնալուց հետո՝ 1981 թ., նա պարգևատրվում է Խորհրդային Միության «Պատվո նշան» երկրորդ շքանշանով: Իսկ արդեն տարիներ անց՝ 1988 թ. դեկտեմբերին, նա Խորհրդային Միության Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրով պարգևատրվում է «Ինտերնացիոնալիստ մարտիկին» շքանշանով և «Աֆղանստանի Հանրապետությունում ինտերնացիոնալ պարտքը կատարելիս ցուցաբերած արիության և ռազմական սխրագործության համար» պատվոգրով: Գտնվելով Աֆղանստանում երկարատև գործուղման մեջ՝ 1980 թ. դեկտեմբերին Գ. Ասատրյանը ՀԿԿ Սպանդարյանի շրջանային կազմակերպության հերթական հաշվետու-ընտրական կոնֆերանսում շուրջ 500 պատվիրակների կողմից փակ (զաղտնի) քվեարկությամբ միաձայն վերընտրվում է Սպանդարյանի շրջանային կոմիտեի առաջին քարտուղար: Իսկ շուրջ 1,5 ամիս անց ՀԿԿ հերթական համագումարում նա, իր բացակայությամբ, ընտրվում է ՀԿԿ Կենտկոմի կազմում:

1983 թ. Գ. Ասատրյանն աշխատանքի է տեղափոխվում ՀԿԿ Կենտկոմ և նշանակվում Կենտկոմի պրոպագանդայի բաժնի վարիչ: 1989 թ. հունվա-

րին ՀԿԿ Կենտկոմի հումանիտար պրոֆիլի բոլոր 4 բաժինների միավորման կապակցությամբ Գ. Ասատրյանը նշանակվում է Կենտկոմի նորաստեղծ միացյալ ստորաբաժանման՝ գաղափարախոսական բաժնի վարիչ:

1989 թ. մայիսին Գ. Ասատրյանն ընտրվել է Հայաստանի կոմկուսի Երևանի քաղաքային կոմիտեի առաջին քարտուղար, որտեղ աշխատել է մինչև 1990 թ. օգոստոսը:

Ղարաբաղյան շարժման առաջին տարիներին՝ 1988-1990 թթ., աշխատելով ՀԿԿ Կենտկոմում, այնուհետև կուսակցության Երևանի քաղաքային կոմիտեում՝ նա եղել է այդ շարժման հետ կապված ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ նրա շուրջ ծավալվող բուռն իրադարձությունների հորձանուտում:

ՀԿԿ Կենտկոմի քաղաքական ղեկավարության հետ միասնական երկրի՝ Խորհրդային Միության պայմաններում նա հաստատական ջանքեր է գործադրում, այդ թվում՝ զանգվածային պրոպագանդայի, մամուլի, հեռուստատեսության ու ռադիոյի միջոցով, այդ շարժումը կառուցողական ու հայանպաստ հունով տանելու, Լեռնային Ղարաբաղի հայության ազգային ինքնորոշման, սեփական հողում ազատ ապրելու նրա իրավունքի համընդհանուր ճանաչման հասնելու համար: Անվերապահորեն պաշտպանելով իր հիմքում խորապես արդարացի ու հայրենասիրական այդ շարժումը՝ նա նաև սկզբունքային ու անհաշտ դիրքորոշում է դրսևորում և հանդես գալիս երկրի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական բնականոն կյանքը չարամտորեն ապակայունացնող այն օտարամոլ ուժերի դեմ, որոնք հայրենասիրության քողի տակ ամեն կերպ ձգտում էին հայ ժողովրդի լայն շրջանների մեջ սերմանել հակախորհրդային ու հակառուսական տրամադրություններ, Ղարաբաղյան շարժումը փոխադրել ուրիշ հուն՝ այն ծառայեցնելով սոցիալիզմի տարիներին հայ ժողովրդի ձեռք բերած նվաճումների վարկաբեկմանը, երկրի սոցիալ-տնտեսական ու հոգևոր ներուժի խաբխմանը, ժողովրդի բնականոն կյանքի ապակայունացմանը, երկրում գործող պետական կարգի տապալմանը: Նա հայ ժողովրդի ու նրա ղարաբաղյան հատվածի արմատական շահերի, Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքի հետևողական պաշտպանությամբ է հանդես գալիս տարբեր մակարդակների պաշտոնական հանդիպումներում ու բանակցություններում: Սկզբունքային ու հայանպաստ դիրքորոշում է հանդես բերում մասնավորապես հայ-ադրբեջանական սահմանամերձ գոտու Իջևանի շրջանի տարածքում գտնվող ընդունելությունների տանը 1989 թ. ապրիլին տեղի ունեցած հայ-ադրբեջանական բարձր մակարդակի եռյակ կազմով հանդիպմանը, որին մասնակցում էին ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղար Սուրեն Հարությունյանը, Կենտկոմի երկրորդ քարտուղար Օլեգ Լոբովը և Կենտկոմի գաղափարախոսական բաժնի վարիչ Գրիգոր Ասատրյանը, իսկ ադրբե-

ջանական կողմից համապատասխանաբար՝ Աբդուռախման Վեզիրովը, Վիկտոր Պոլյանիչևոն և Աֆրանդ Դաշդամիրովը: Հանդիպման ժամանակ ծավալվել է սուր ու անզիջում քաղաքական-գաղափարական բանավեճ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի քաղաքական կարգավորման, արդարացի ու սկզբունքային հիմքի վրա երկու հարևան հանրապետությունների ու ժողովուրդների միջև հարաբերությունների կանոնակարգման հարցերի շուրջ:

Նա փաստարկված, պատմական նյութերի ու արխիվային փաստաթղթերի վրա խարսխված հարցադրումներով և Արցախի հիմնահարցում սկզբունքային ու հայանպաստ դիրքորոշմամբ, մեր ժողովրդի արմատական շահերի հետևողական պաշտպանությամբ է հանդես գալիս նաև Խորհրդային Միության կոմկուսի Կենտկոմի Քաղբյուրոյի 1989 թ. օգոստոսի 31-ին Մոսկվայում կայացած 12-ժամ տևողությամբ ընդլայնված նիստում՝ ՀԿԿ Կենտկոմի բյուրոյի անդամների և Ադրբեյջանի կոմկուսի Կենտկոմի բյուրոյի անդամների մասնակցությամբ:

Քաղբյուրոյի նիստը նվիրված էր Լեռնային Ղարաբաղի ու նրա շուրջ ստեղծված սուր ու բարդ իրավիճակի քննությանը, ազգամիջյան կոնֆլիկտի հետևանքով ծագած բազմաբնույթ պրոբլեմների վերլուծությանը, Ղարաբաղի հարցի քաղաքական կարգավորման ուղիների որոնմանը, տարածաշրջանում խաղաղության ու կայունության հաստատմանը, հարևան երկու հանրապետությունների ու ժողովուրդների միջև բնականոն փոխհարաբերությունների վերականգնմանը: Այդ եզակի ու անսովոր միջոցառման՝ ԽՄԿԿ Քաղբյուրոյի նիստում Հայաստանի ու Ադրբեյջանի կոմկուսների Կենտկոմների անդամների հանդիպման արդյունքների մասին նա ՀԿԿ Կենտկոմի բյուրոյի անունից հանգամանալի հաղորդումով հանդես է գալիս հաջորդ օրը՝ սեպտեմբերի 1-ին, Երևանի օպերային թատրոնի հրապարակում ՀՀԾ-ի կողմից նախօրոք հայտարարված համահանրապետական բազմաժողովի միտինգում:

1990 թվականից Հայաստանում նոր սրություն ստացած քաղաքական հախուռն իրադարձություններն ընդհատեցին Գ. Ասատրյանի՝ որպես հեռանկարային քաղաքական ու պետական գործչի առաջընթացի ուղին: Ստեղծված մղձավանջում, հասարակական-քաղաքական ու բարոյահոգեբանական հեղձուցիչ մթնոլորտում նա, չգտնելով իր փորձի ու գիտելիքների կիրառման արժանի ասպարեզ, ստիպված էր հեռանալ ակտիվ հասարակական-քաղաքական կյանքից: Այդ դաժան ու դրամատիզմով լի տարիներին նա ժողովրդի հետ կիսեց բոլոր կորուստներն ու զրկանքները, ցուրտն ու խավարը: Ծանր պայմաններում էլ նա չդավաճանեց իր դավանած գաղափարներին ու սկզբունքներին, իր կենսական հավատամքին: Որպես սոցիալիզմի գործի նվիրյալ՝ նա ակտիվ ջանքեր գործադրեց ձախ ուժերի միավորման, «Համա-

հայկական սոցիալիստական կոնգրես» հասարակական-քաղաքական կազմակերպության ծրագրային ու կանոնադրական փաստաթղթերի մշակման ուղղությամբ, կազմակերպություն, որը ժամանակ անց՝ 1995 թ., գրանցվեց որպես «Կախա» հայկական կոնգրես հասարակական-քաղաքական կազմակերպություն (ներկայումս՝ «Հայկական սոցիալիստական կոնգրես» կուսակցություն), և որի հիմքում դրվեցին այն ժամանակներում ժողովրդականություն չվայելող և հասարակական գիտակցության կողմից մերժված երկու հիմնարար գաղափարներ՝ սոցիալիզմը, զարգացման սոցիալիստական ուղին, ու հայ և ռուս ժողովուրդների, Հայաստանի և Ռուսաստանի բարեկամությունն ու համագործակցությունը:

1997 թվականին Հայաստանի «Գիտելիք» ընկերության վարչության նախագահ, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, երջանկահիշատակ Լորիս Քալաշյանի և Գ. Ասատրյանի անձնական ջանքերով ստեղծվել ու մինչ օրս գործում է մի ինքնատիպ գիտահետազոտական հաստատություն՝ Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիան, որտեղ ուշագրավ աշխատանքներ են տարվում ինչպես հումանիզմի տեսության ու պատմության, այնպես էլ արդի հումանիզմի տարբեր ասպեկտների ուսումնասիրության, նոր հազարամյակի հումանիստական պարադիգմայի մշակման ուղղությամբ: Գ. Ասատրյանն այդ Ակադեմիայի նախագահն էր 2002 թվականից, նաև Ակադեմիայում իրականացվող գիտական հետազոտությունների առաջատարը: Հումանիզմի հիմնահարցի տարբեր տեսանկյունների վերաբերյալ նրա մի քանի տասնյակ հոդվածներն ու զեկուցումները տպագրվել են ինչպես Հայաստանի հեղինակավոր գիտական պարբերականներում, այնպես էլ Ռուսաստանի (Սանկտ Պետերբուրգ և այլ քաղաքներ), Ավստրիայի (Վիեննա) և Գերմանիայի (Մյունխեն) մի շարք պարբերականներում ու միջազգային գիտա-ժողովների նյութերի ժողովածուներում:

Գ. Ասատրյանը մենագրությունների հեղինակ է: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչության 2014 թվականին լույս ընծայած նրա «Հումանիզմը նոր հազարամյակի հիմնախնդիրների համատեքստում» ստվարածավալ ու հիմնարար աշխատությունը, արծարծվող հարցերի արդիականությամբ, մասշտաբայնությամբ ու վերլուծությունների խորությամբ աննախադեպ լինելով հայ իրականության մեջ, կարևոր ներդրում է արդի հումանիզմի ամբողջական հետազոտության ասպարեզում, ուշագրավ ու արժեքավոր ուսումնասիրություն՝ միջազգային չափանիշներով: Կյանքի վերջին օրերին Գ. Ասատրյանն աշխատում էր «Հեգելը արվեստի մասին» մենագրության վրա, ինչպես նաև Միջազգային փիլիսոփայական հանդեսի (International Journal of Philosophy) խմբագրի խնդրանքով առաջիկա համարում հրատարակության պատրաս-

տում «Մարդկային կապիտալը հումանիստական աշխարհընկալման համատեքստում» վերնագրով հոդվածը (անգլերեն):

1970-ից սկսած՝ ղեկավար աշխատանքին զուգընթաց, Գ. Ասատրյանը զբաղվել է գիտամանկավարժական գործունեությամբ՝ տարիներ շարունակ դասախոսական աշխատանք կատարելով հանրապետության բուհերում, ինչպես նաև «Գիտելիք» ընկերության համակարգում:

Հետխորհրդային շրջանում Գ. Ասատրյանն աշխատել է ոչ պետական կազմակերպություններում, վարել Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի առաջին փոխպրեզիդենտի և գործադիր տնօրենի պաշտոնները: Վերջին շուրջ 25 տարիներին Գ. Ասատրյանն աշխատել է Հայաստանի Հանրապետության ոչ պետական բարձրագույն մասնագիտական կրթության համակարգում և անմնացորդ նվիրվել բարձրագույն կրթության կազմակերպմանը, գիտամանկավարժական գործունեությանը, աճող սերնդի կրթությանն ու դաստիարակությանը:

1996-ից նա աշխատել է Հայկական բաց համալսարանում՝ սկզբում որպես մենեջմենտի ֆակուլտետի ղեկան, ապա՝ պրոռեկտոր, առաջին պրոռեկտոր՝ միաժամանակ որպես փիլիսոփայության ամբիոնի վարիչ և դասախոս:

2001-ին Գ. Ասատրյանը տեղափոխվել է Երևանի Հյուսիսային համալսարան, որտեղ աշխատել է որպես պրոռեկտոր, ապա՝ համալսարանի նորաստեղծ գիտական հետազոտությունների, նորարարական ծրագրերի և հետբուհական մասնագիտական կրթության կենտրոնի ղեկավար: Հյուսիսային համալսարանում աշխատելու տարիներին Գ. Ասատրյանն իրեն դրսևորել է որպես բուհական գործի հմուտ կազմակերպիչ, խորագիտակ հետազոտող ու բարձրակարգ դասախոս: Տարիներ շարունակ նա բարեխղճորեն ու պատասխանատվության բարձր զգացումով է վերաբերվել «Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոն» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի անդամի իր պարտականությունների կատարմանը:

Գ. Ասատրյանը Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի, Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիայի իսկական անդամ է, «Աշխարհի գեներալները հանուն խաղաղության» միջազգային ասոցիացիայի անդամ: Գ. Ասատրյանի ակտիվ ու անբասիր աշխատանքը բարձր է գնահատվել: Նա մի շարք անգամներ ընտրվել է Երևանի քաղաքային խորհրդի, Խորհրդային Հայաստանի 10-րդ և 11-րդ գումարումների Գերագույն խորհրդի ղեկավար, 1989-1990 թթ. եղել է Գերագույն խորհրդի մանդատային հանձնաժողովի նախագահը: Նա բազմիցս ընտրվել է ՀԿԿ Երևանի քաղաքային կոմիտեի անդամ, Կենտկոմի անդամության թեկնածու, Կենտկոմի անդամ: 1989-1990 թթ. եղել է ՀԿԿ

Կենտրոնի բյուրոյի անդամ: 1990-ին որպես պատվիրակ մասնակցել է Խորհրդային Միության կոմկուսի 28-րդ համագումարին, ընտրվել համագումարի ղեկավար մարմինների կազմում: Նրա ծառայությունները նշվել են բազմաթիվ պետական պարգևներով. պարգևատրվել է «Պատվո նշան» երկու շքանշաններով (1976, 1981), Խորհրդային Միության, Ռուսաստանի Դաշնության և Աֆղանստանի Դեմոկրատական Հանրապետության մի շարք մեդալներով, Խորհրդային Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահության պատվոգրերով, կառավարական այլ պարգևներով: Նա պարգևատրվել է Խորհրդային Միության «Գիտելիք» ընկերության բարձրագույն պարգևով՝ ակադեմիկոս Ս.Ի. Վավիլովի անվան ոսկե մեդալով:

2015 թ. մայիսին ֆաշիզմի դեմ խորհրդային ժողովրդի տարած հաղթանակի հորեղանի կապակցությամբ նրան Ռուսաստանի Դաշնության կոմկուսի Կենտրոնի նախագահ, Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Պետական դումայի պատգամավոր Գ.Ա. Ջյուզանովը պարգևատրել է Ռուսաստանի Դաշնության կոմկուսի Կենտրոնի «Մեծ հաղթանակի 70 տարին» հուշամեդալով:

ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանի 2015 թ. սեպտեմբերի 16-ի հրամանագրով Գ. Ասատրյանը Անկախության տոնի առթիվ երկարամյա պետական-հասարակական գործունեության համար պարգևատրվել է «Հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար» 2-րդ աստիճանի մեդալով, իսկ նույն թվականի հոկտեմբերի 11-ին «Էրեբունի-Երևանի» 2797-րդ տարեդարձի և ծննդյան 80-ամյակի կապակցությամբ Երևանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարյանի որոշմամբ արժանացել Երևանի քաղաքապետի Ոսկե մեդալին:

Իր հայրենանվեր աշխատանքով ու ազգանպաստ գործերով Գ. Ասատրյանը մեծ ներդրում ունեցավ ժամանակակից Հայաստանի պատմության մեջ: Նա ոչ միայն մի ամբողջ դարաշրջանի լավագույն ավանդույթների կրողն էր, հանրագիտարանային գիտելիքների տեր մտավորական, այլև ապագայի մարդ ու գիտնական, քանի որ փիլիսոփայական իմաստնությամբ միշտ առաջ էր նայում՝ երբեք չբավարարվելով ձեռք բերածով...

Մեծ հումանիստի ու գիտնականի, պետական ազնիվ ու հայրենասեր գործչի, տաղանդավոր կազմակերպչի և պայծառ մարդու հիշատակը միշտ վառ կմնա նրան ճանաչողների սրտերում:

ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտ

Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահություն

Հյուսիսային համալսարան